

rigtignok ethvert Haab om, at det skal lykkes at bevæge Ministeren til at enes med os; thi naar vi paa Forhaand spille alle vore Trumfer fra os, give Ministeren alt, hvad han interesserer sig for og trænger til, hvorfor skulde han saa interessere sig for, at der skal blive noget tilovers. Ved den Slags Bevillinger ikke blot tilside sætte vi det Hensyn til at faa en Ordning af Præsteembederne her i Landet, som tidligere har været Tinget magtpaaliggende, men man foregriber det i Virkeligheden og forringer vor Stilling med Hensyn til en Gang at opnaa noget af det, der er dette Tings Formaal. Nu kan man indvende, og sikkert med rette, at hvis vi skulde vente paa en Præstelønningslov, vil der rimeligvis hengaa nogle Aar, men jeg ser heller ikke, at det er nogen Ulykke. Disse kirkelige Forhold have jo været i mange Aarhundreder, og der er ikke afstedkommet nogen virkelig haandgribelig eller materiel Stade deraf. At der kan være Trang til at afhjælpe disse Mangler, betvivler jeg ikke, men man vil ikke kunne paastaa, at der er paa-trængende Nødvendighed for, at det skal ske netop i Aar. Altsaa heller ikke fra dette Synspunkt forekommer det mig, at det er nogen Ulykke at opsætte denne Sag to, tre Aar, indtil det lykkes os at faa gennemført en Præstelønningslov og den Ordning af Kirkens Midler, som altid har været Folketingets Formaal. Naar vi faa det, er det muligt, at det ærede Medlem faar Ret i, at der intet vil blive tilovers, men saa er det et Spørgsmaal, om Konsekvensen bliver, at Staten skal rent ud af sin Kasse fyldestgøre de Fordringer, som man kunde tænke sig fra forskjellige Sider ville blive rejste. Det er heller ikke den Vej, man praktisk er gaaet her i Landet, thi Statskassen har hidtil i god Overensstemmelse med Grundlovens Ord indskrænket sig til at understøtte de Bestræbelser, som fra anden Side ere gjorte for at fyldestgøre slige Formaal. Mig vilde det forekomme særlig rimeligt og naturligt, om der ad privat Vej søgtes samlet en Fond til at fyldestgøre disse Formaal, og at Staten saa indskrænkede sig til at yde en understøttende Virksomhed, for saa vidt en saadan var nødvendig. Ved en saadan Indsamling tænker jeg ikke saa meget paa de fattige Hedeegne, om hvilke man unægtelig kan sige, at de ikke have Raad til at afse meget, men jeg betragter det kristelige Samfund som en Enhed, som et Fællesskab, hvor de rige skulle komme de fattige til Hjælp. Naar vi endelig naaede til en saadan Ordning, var der Anledning til at tage under Overvejelse, i hvilken Grad Staten skulde støtte saadanne private Bestræbelser, men

at Staten skulde anse det som sit berettigede Formaal at tilfredsstille alle kirkelige Krav, finder jeg ikke. Man maa lægge Mærke til, at den Plan, der er kommen fra den ærede Ministers Side, ikke er nogen endelig Plan. Der staar saa smukt og hensynsfuldt i denne Skrivelse fra Ministeriet, at det kun er et skønsmønt Udvalg, og at der er mange flere Kirker og Kapeller, som Biskopperne have nævnt, og det er kun den første Række, som Ministeriet nu har lagt paa vort Bord. Det gaar — er jeg bange for — med dette ligesom med Forterne. Først foreslaas der en Række Forter; naar den er færdig, lægger man en anden Række udenom og maaste endda en tredje. Jeg tror, at naar vi først ere færdige med denne Serie af Kirker, kan der let komme baade to og tre bagefter. Altsaa jeg slutter mig paa det Punkt ganste til det ærede Medlem for Holbæk Amts 3dje Valgfres (Tauber). Jeg mener, at hele dette Forslag, denne Plan ikke har noget rimeligt Krav paa Fremme her i Salen, før der er gaaet en Ordning af Præstelønningsagen i Forvejen. Først da er Tidspunktet til at tage under Overvejelse, om der behøves endnu mere, eller om der er nok i de nuværende kirkelige Midler. Det ærede Medlem, der havde Ordet før mig, mener, og jeg tror med Rette, at der i de nuværende kirkelige Midler, naar de blive rigtig anvendte, rigtig fordelte og ogsaa sparsommelig fordelte, vil være tilstrækkeligt til i lang Tid at tilfredsstille de Fordringer, som med Rette kunne gøres paa det Omraade.

Naar jeg derfra vender mig til den litterære Konto, vil jeg der begynde med at gøre den samme Betragtning gældende som over for Kirkerne, nemlig dette Hensyn til Skattefolket og Statskassen. Jeg skal nu villig indrømme, at der for et lille Land som vort med et saa snævert begrænset Sprogomraade kan være Grund til, at vi paa dette Felt stille os anderledes end andre. Der kan være Anledning til at yde Understøttelser der, som man ikke har Mage til andre Steder. Men man bør dog ikke glemme, at det Omraade, vi her bevæge os paa, i Virkeligheden er et abnormt Omraade, noget ganste ekstraordinært. Det, vi gøre, er i Virkeligheden det, at vi ud af Statskassen gagere Folk for en ren privat Virksomhed. Det er noget, som man ikke andet Steds har mange Sideslykker til. Det er noget abnormt, og selv om der i vort Land kan være særlige Grunde, der berettiger til at gøre det, saa er der dog sandelig ogsaa Grund til, at vi huske paa, at dette er abnormt og bør holdes indenfor rimelige Grænser. Jeg husker godt fra Begyndelsen af, da vi kom ind paa dette,